

steen,  
papier,  
schaar



ELIZABETH DAY

steen,  
papier,  
schaar

Vertaald door  
Noor Koch

Artemis & co



ISBN 978 90 472 0161 8

© 2011 Elizabeth Day

© 2011 Nederlandse vertaling Artemis & co, Amsterdam en Noor Koch

Oorspronkelijke titel *Scissors, Paper, Stone*

Oorspronkelijke uitgever Bloomsbury

Omslagontwerp Janine Jansen

Omslagillustratie © Hollandse Hoogte

Foto auteur © Kamal Ahmed

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor Kamal

En voor mijn ouders,  
omdat ze niet zijn als Anne en Charles



## Inleiding

Aanvankelijk beseft hij niet dat hij bloedt. Verdoofd komt hij bij zonder te weten waar hij is. Het duurt een paar minuten voordat hij het donkerrode stroperige vocht opmerkt, maar zelfs dan kan hij niet achterhalen waar het vandaan komt. Traag maar hardnekkig sijpelt het over zijn neus en vormt een plasje bij zijn vingertop. Het ruikt naar rauw vlees.

Hij heeft geen idee in wat voor houding hij ligt. Hij lijkt op harde grijze tegels te rusten met zijn gezicht parallel aan een gekarteld metalen putdeksel. Zijn linkerwang drukt pijnlijk tegen de stoep en één oog krijgt hij niet open. Het andere, dat plakkerig en wazig is, richt zich op een zwart geworden hompje kauwgum dat op een paar centimeter van zijn neus op de grond is getrapt.

Koortsachtig laat hij zijn oog in zijn kas draaien in een poging zoveel mogelijk te zien. Vanuit een ooghoek ontwaart hij zijn neusbrug. Onder zijn hoofd ligt, uit de kom en in een onnatuurlijke hoek, een arm. Eventjes vraag hij zich af van wie die arm is, maar dan bedenkt hij tot zijn schrik dat die van hem moet zijn en wordt misselijk.

Hij merkt dat hij niet kan bewegen. Niet doordat hij pijn heeft, maar doordat hij tot geen enkele lichamelijke inspanning in staat is. Er zit iets los in zijn mond dat heen en weer beweegt. Wanneer

hij er met het puntje van zijn gezwollen tong tegenaan duwt, concludeert hij dat het een tand moet zijn.

Een man met een hese stem die hij niet herkent, zegt iets. Na een paar tellen realiseert hij zich dat de woorden ergens op slaan. ‘Het is goed, het is goed, maar wel stil blijven liggen. De ambulance komt zo.’

Op dat moment dringt tot hem door dat hij moet bloeden. Onmiddellijk wordt hij overvallen door blinde paniek. Zijn ene oog begint stilletjes te huilen, de tranen druppelen vanuit zijn ooghoek via het puntje van zijn neus op de stoep, waar ze zich vermengen met het bloed, dat een waterige consistentie krijgt. Hij probeert te praten maar krijgt geen geluid uit zijn keel. In zijn geest komen talloze gedachten naar boven die de ruimte vullen en elk ontluiken als een zeeanemoon onder water.

Wat is er gebeurd?

Waar ben ik?

Wat doe ik hier?

Hij heeft het idee dat hij op de drempel van iets staat, dat hij zo dadelijk heel diep zal vallen. Hij is doodmoe en zijn ooglid zakt naar beneden, waardoor zijn blikveld nog verder verduisterd raakt. Door het spleetje dat overblijft ziet hij de ronde neus van een zwarte, leren laars. De laars, versleten en met veters en een dikke rubberen zool, komt naar hem toe en trapt in het rood dat nu een groter deel van de stoep lijkt te bedekken dan daarnet. Als de laars zich terugtrekt, ziet hij dat de zool een afdruk achterlaat, een gestempeld spoor van nat bloed.

Hij vangt flarden op van het gesprek dat boven hem wordt gevoerd.

‘Ja, hij is van zijn fiets gereden, de arme man.’

‘Jezus. Had hij een helm op?’

‘Denk het niet. De automobilist is niet eens gestopt.’

‘Waar blijft de ambulance?’

‘Die komt eraan.’



Zijn ooglid zakt verder naar beneden en hoewel hij zich voorhoudt dat hij bij kennis moet blijven, dat het belangrijk is om niet buiten bewustzijn te raken, is hij niet bij machte er iets tegen te doen. Al snel wordt hij omhuld door een kloppende duisternis, een bonkende zwarte vloed die tegen zijn schedel beukt. Hij hoort sirenes en net voordat hij van zichzelf mag wegzinken in het niets, ziet hij een onthutsend helder beeld van zijn dochter voor zich. Ze is twaalf en ligt met griep in bed, hij heeft geroosterd brood met boter voor haar gemaakt en zij heeft het zo warm dat ze het laken van zich af heeft geduwd.

Het laatste wat hij ziet voordat zijn geest het begeeft, is de volmaakte welving van de bleke huid op haar knieschijf, en dan stroomt hij over van liefde.

Het is merkwaardig, maar toen ze te horen kreeg dat haar man bijna dood was, ging haar eerste gedachte niet uit naar hem maar naar de stoofschotel van rundvlees. Toen er werd aangebeld, was ze bouillon aan het maken: ze plukte blaadjes peterselie van hun stengel en tastte blindelings naar het potje laurier dat in het keukenkastje aan haar probeerde te ontsnappen. Ze had nog steeds haar schort voor en haar handen waren een beetje vochtig toen ze het veiligheidskettinkje losmaakte en opendeed. Op de manchet van haar gebloemde blouse had zich een spikkeltje groen van een ondefinieerbaar blaadje vastgezet. Ze probeerde het net weg te vegen toen ze besepte dat er politieagenten in uniform op de stoep stonden.

Ze waren met z'n tweeën – een blanke man en een knappe Aziatische vrouw die schouder aan schouder onder het afdakje van de portiek stonden alsof hun voornaamste doel was reclame te maken voor het op etnische diversiteit gerichte wervingsbeleid van de politie. Anne bereidde zich erop voor een handvol glanzende folders en een promotionele plastic sleutelhanger in ontvangst te nemen, maar zag toen dat geen van beide glimlachte.

‘Mevrouw Redfern?’ vroeg de man. Het zilveren nummer op zijn epauletten schitterde in het licht van de ochtend die al half verstreken was.

‘Het gaat om uw man.’ De agent had slappe roze wangen, ronde oogjes en straalde een vriendelijkheid uit die losjes om zijn mond speelde. Hij zag eruit alsof hij in de buitenlucht zou moeten werken, muren moest metselen en dikke dubbele boterhammen met ham moest eten. Anne had een beetje met hem te doen, want hij kwam maar moeilijk uit zijn woorden. Er viel even een stilte waarin het tot Anne doordrong dat er van haar werd verwacht dat zij die zou vullen.

‘Ja.’

‘Er is helaas een ongeluk gebeurd.’

Ze voelde dat zich in haar botten een kilte nestelde, maar bleef roerloos en met rechte rug in de deuropening staan. De agent leek opgelucht dat ze kalm bleef. De knappe Aziatische vrouw raakte haar arm aan. Anne was zich bewust van de druk die de hand uitoefende en hoewel ze het doorgaans maar niets vond dat onbekenden meenden dat ze haar mochten aanraken, vond ze het een eigenaardig troostend gebaar.

De man praatte, vertelde dat Charles van zijn fiets was gereden en naar het ziekenhuis was gebracht en dat hij buiten bewustzijn was: hij leefde nog wel, maar ook nog maar net.

Nog maar net. Ze constateerde dat ze dacht dat het heel vreemd was dat drie van zulke kleine woordjes zoveel konden samenvatten.

Toen de vrouw het daarna over een kopje thee had en over meerijden naar het ziekenhuis en is-er-iemand-die-u-kunt-bellen, betrapte Anne zich erop dat ze niet aan Charles dacht, dat ze zich niet afvroeg hoe hij eraan toe was of hoe bezorgd ze zou moeten zijn, maar dat ze een volmaakt helder beeld van vier ongeschrapte wortels voor zich zag die ze in een vergiet in de gootsteen had gelegd om uit te lekken.

Ze zei tegen de politieagenten dat ze zelf naar het ziekenhuis zou rijden.

‘Zeker weten?’ vroeg de man, die bezorgd zijn wenkbrauwen fronste.

Ze knikte en voor alle zekerheid glimlachte ze nog eventjes.

‘Wilt u misschien dat we even binnenkomen en u een tijdje gezelschap houden?’ vroeg de vrouw, die over Annes schouder het halletje in keek.

‘Nee, echt, ik red me wel, dank u,’ zei Anne gedecideerd, waarna ze de deur dichtdeed voordat ze nog iets konden zeggen.

De stoofschotel. Ze moest de stoofschotel afmaken.

Toen ze terugliep naar de keuken, kwam ze langs de lelijke hoedenstandaard naast de trap. Daar was Charles een paar jaar geleden zonder enige toelichting op een avond mee komen aanzetten. Toen ze vroeg hoe hij daaraan kwam, had hij kil geantwoord dat een collega ervanaf had gewild. Uit zijn toon had ze opgemaakt dat ze er niet verder op in moest gaan.

Anne vond de hoedenstandaard een volslagen nutteloos ding, maar hij had een vast onderkomen gekregen in de hal, waar hij, als een onvolwassen boom met knoestige takken die waren vergroeid tot aan jicht lijdende houten vingers, grillige schaduwen op de tegels wierp.

Ze was eraan gewend geraakt en sloeg er normaal gesproken geen acht op. Maar deze keer zag ze dat Charles’ fietshelm aan een van de onderste haken hing. Ze huiverde. Plotseling drong zich ongevraagd het beeld van zijn bloederige schedel aan haar op, geplet en beurs als overrijp rood fruit. Ze zette de gedachte van zich af en ging terug naar de snijplank.

Twintig minuten lang schrapte Anne wortels, sneed ze aardappels in dobbelsteentjes en het dooraderde rode rundvlees dat veerkrachtig en koel aanvoelde onder haar vingers, in hompen. Toen ze de plastic zak wegtrok waarin de slager het vlees had verpakt, bleef er wat bloederig water achter in de putjes van de roest-

vrijstalen gootsteen. Anne huiverde toen ze het zag en veegde het snel met een vaatdoekje weg.

Vervolgens hield ze de snijplank schuin boven de rand van een grote soeppan en schoof alle ingrediënten met de achterkant van het mes in de borrellende bouillon. Nadat ze het geheel weer aan de kook had gebracht, deed ze haar schort af en ging naar boven, waar ze haar haar borstelde en het netjes achter haar oren duwde. Daarna maakte ze de knoopjes van de gebloemde blouse los en trok een ruimvallend truitje met V-hals aan dat geurde naar de metalige frisheid van wasverzachter.

Ze was zich ervan bewust dat ze zich merkwaardig gedroeg en even vroeg ze zich af of ze in shock was. Maar zo voelde Anne zich niet. Ze voelde zich... wat voelde ze nu eigenlijk? Ze had het gevoel dat ze in een cocon zat, afgesneden van de werkelijkheid. Ze was vagelijk bang, maar daar ging een gevoel achter schuil dat niets gebeurde zoals het zou moeten gebeuren. Het was niet zozeer onwerkelijk als wel overdreven werkelijk, alsof ze net geattendeerd was op alle piepkleine spikkeltjes kleur waaruit de solide voorwerpen waar ze naar keek, waren opgebouwd. Het leek op het tintelende gevoel dat ze in haar vingers kreeg als ze haar koude handen warmde aan een hete radiator en zich pas op dat moment helemaal bewust werd van haar fysieke aanwezigheid.

De aardse geur van de dampende stoofschotel dreef vanuit de keuken naar boven. Anne liep naar beneden waarbij ze alle tijd nam om haar ene voet behoedzaam voor de andere te zetten. Ze was zich ervan bewust dat ze uitermate voorzichtig moest zijn, want wat er ook stond te gebeuren als ze in het ziekenhuis aankwam, op een of andere manier zou ze dat het hoofd moeten zien te bieden en ze wilde dit kleine beetje resterende tijd zo lang mogelijk rekken. Dit, nu, hier: dit was nog steeds de tijd ervóór, de ruimte die bestond vóór de wetenschap. Ze had geen idee wat er van haar zou worden verlangd of hoe ernstig gewond Charles was.

Of haar dat veel kon schelen, wist ze eigenlijk niet. Na alles wat

er was voorgevallen in de jaren dat ze samen waren, bracht de gedachte aan zijn dood haar niet heel erg van streek, merkte ze, maar toen ze zich daarna huiverend een voorstelling maakte van hoe haar leven eruit zou zien zonder hem, werd ze vrijwel tegelijkertijd duizelingwekkend misselijk.

Maar zover was het nog niet, pas in het ziekenhuis zou ze met hem geconfronteerd worden.

Dus zou ze de stoofschotel afmaken en daarna zou ze in haar auto stappen en naar het ziekenhuis rijden en vanaf dat moment zou haar leven een wending nemen die ze nog niet kon overzien. Maar nu nog niet.

De stoofpan stond te pruttelen, het deksel tinkelde zachtjes tegen de rand.

De naam van haar moeder flikkert op in het display van haar mobieltje.

‘Mam?’

‘Kun je praten?’

‘Ja.’

Ze heeft meteen in de gaten dat er iets is.

‘Het gaat om Charles... ik bedoel, om pap. Pappa.’

Ineens wordt ze misselijk van spanning. In haar hart nestelt zich een vertwijfelde rust. Heel even denkt ze dat haar vader dood is. De zekerheid daarvan dringt door haar huid en laat op één arm een spoor van kippenvel achter. De kilte omsluit haar schouders.

‘O god, nee. Nee.’

Haar stem trilt, hoort ze. Ze hapt naar adem en achter in haar keel komt een droge snik naar boven.

‘Rustig maar,’ zegt haar moeder aan de andere kant van de lijn. ‘Luister nou naar me. Hij is oké. Hij is in leven.’

Ze hoort de woorden maar begrijpt ze aanvankelijk niet. Ze laat ze op hun plaats vallen en in haar hoofd langzaam een zin vormen.

Niet dood.

In leven.

Nog steeds in leven; nog steeds een deel van haar.

En daarna weet ze niet meer wat ze moet voelen.

## DEEL I





## Anne

Toen Anne nog klein was, hield ze zich altijd graag slapende als haar ouders 's avonds laat thuiskwamen van een feestje. Dat deed ze deels omdat ze wist dat de oppas haar langer had laten opblijven dan mocht, maar ook omdat ze het leuk vond om toneel te spelen, om iets te veinzen en volwassenen voor de gek te houden.

Als ze hun voetstappen op de trap hoorde en het zware, bewust ingehouden dronken gemompel en het halfgesmoorde gegiechel, knipte ze het bedlampje uit, kneep haar ogen stijf dicht en trok de dekens om zich heen. Haar ouders kwamen altijd naar haar slaapkamer, bleven er even voor staan om elkaar overdreven ernstig te manen zachtjes te doen, waarna ze de deur opendeden en naar binnen keken. Daarna fluisterde haar moeder haar naam, waarbij het lichte getinkel van oorbellen en armbanden al haar bewegingen accentueerde.

Vervolgens liep haar moeder op haar tenen naar haar bed en boog zich voorover om haar dochttertje zachtjes op haar wang te kussen, en dan voelde Anne, wier zintuigen in het donker extra alert waren, de droge gezichtspoeder en de romige structuur van haar moeders lippenstift, en ademde ze de opwindende, volwassen geur van rook en drank in. Maar haar ogen deed ze niet open. Haar ouders moesten geweten hebben dat ze wakker was, maar

speelden het spelletje mee. Het groeide uit tot een onschuldig kinderleugentje.

Daar moet ze nu aan denken als ze naar haar man kijkt, die vastgeketend aan een infuus en slangen in zijn ziekenhuisbed ligt. Het ziet er gespeeld uit, deze geforceerde slaap. Zijn borst rijst en daalt. Zijn ogen zijn gesloten. Zijn mondhoeven staan naar beneden en de afgelopen paar dagen zijn er als varens die zich heimelijk ontvouwen op een berghelling, stoppels in de bleke plooiën van zijn gezicht verschenen. Zijn slaap ziet er niet overtuigend uit. Het lijkt alsof hij te veel zijn best doet. Zo nu en dan trilt zijn linker ooglid een beetje, een klein stroomstootje, afkomstig van een niet geïdentificeerde synaps.

Ze kent de feiten. Toen de artsen haar vertelden dat hij in coma lag, is ze ernstig gebleven, heeft ze geknikt en de vertrouwenwekkende indruk gemaakt van een vrouw van middelbare leeftijd die weet wat er van haar wordt verwacht. Ze heeft zaken ter hand genomen, mensen op de hoogte gebracht en is kalm en rationeel gebleven toen ze door de telefoon de nodige instructies gaf. Ze is langsgestaan bij het politiebureau om zijn fiets op te halen, die het ongeval angstaanjagend ongeschonden heeft doorstaan, het gladde grijze metalen frame had koel aangevoeld. Ze heeft tassen gepakt, opgeruimd, formulieren ingevuld en geregeld dat haar man naar een privékliniek werd overgebracht die door zijn verzekering wordt vergoed. De stoofschotel heeft ze ingevroren. Ze is doorgestaan in de wetenschap dat iedereen wil dat ze door gaat.

Maar heimelijk vindt ze het één grote grap en heeft ze het gevoel dat het niet echt is. Haar man ligt daar te doen alsof hij slaapt en vormt weer het middelpunt van de belangstelling, precies zoals hem dat ook altijd lukte toen hij nog bij kennis was. Ze weet dat hij doet alsof; hij leidt haar om de tuin, wil haar iets doen geloven wat niet waar is. Alleen laat ik me deze keer niet bedotten, denkt ze.

Maar terwijl ze hem daar ziet liggen, beseft ze ineens hoe ab-

surd ze zich gedraagt. Ze vindt het schokkend dat ze zo nonchalant doet over de toestand van haar echtgenoot. Ze probeert liefdevol aan hem te denken, herinneringen op te roepen aan iets teders dat ze onlangs misschien tegen elkaar hebben gezegd. Maar het enige wat ze zich herinnert is het laatste gesprek dat ze hebben gevoerd, vlak voordat Charles de deur uit liep in zijn fluorescerende fietsjack, waarvan de rits open was, zodat de zijkanten flapperden in de wind toen hij wegreed.

Hij had haar niet verteld waar hij heen ging, en toen ze dat vroeg, keek hij niet op, maar bleef luid slurpend slokjes nemen van zijn ontbijtthee.

‘Charles?’

Hij sloeg zijn ogen op en keek haar met zijn bekende onverschilligheid aan.

‘Ja?’

‘Ik vroeg me alleen maar af waar je heen ging,’ zei Anne nog een keer. Ze hoorde de onderdanige klank van haar stem, een zeurende ondertoon, en had daar de pest over in.

Rustig, maar zich wel bedwingend, zette hij zijn beker thee neer. De beker maakte een dof geluid toen hij in contact kwam met de tafel en er gutste wat vloeistof op het lichte vurenhout. Anne keek naar de dunne bruine stroompjes en meed oogcontact.

‘Wat gaat jou dat in godsnaam aan?’ vroeg hij effen. Waarschijnlijk zou het daarbij gebleven zijn als Anne niet een vaatdoekje had gepakt en de gemorste thee begon weg te vegen, want toen leek er iets te knappen bij Charles. Niemand anders zou dat hebben opgemerkt, maar Anne zag de verandering meteen: donker wordende pupillen, schouders die zich bewust ontspanden alsof hij een bokser was die zich voorbereidt op het gevecht in de ring, en de o zo licht fluitende adem door zijn neus.

Na een tijdje deed hij zijn mond open en vroeg met een zorgvuldig ingehouden stem: ‘Weet je wat ik van jou vind?’ en hoewel de vraag misplaatst leek tussen de alledaagse opmerkingen

van die ochtend, wist Anne dat hij een reden had om hem stellen.

Ze zei niets en balde haar handen tot vuisten zodat ze haar vingernagels in haar handpalmen voelde priemen. Ze concentreerde zich op het onaangename gevoel, op de kracht die het haar kostte afdrukken achter te laten in haar huid om te bewijzen dat ze bestond. Als ze haar handen zou ontspannen, zou er een rijtje scherp afgetekende halve maantjes in het zachte roze vlees staan.

Met minachting in zijn ogen en zijn hoofd in een vragende pose keek Charles haar aan. ‘Nou?’ vroeg hij traag, alsof hij het tegen een dom kind had.

Anne voelde al haar spieren zich aanspannen en tegen haar huid prikken. Ze wist dat ze antwoord moest geven, want anders zou het eindeloos duren. ‘Nee,’ zei ze. Ze hoorde dat haar stem, zodra die de lucht raakte, vrijwel wegstierf en vervluchtigde als een rookpluimpje. Ze verroerde zich niet en met de vochtige doek verfrommeld in haar handen zette ze zich schrap voor wat komen zou.

Charles hield zijn vuist voor zijn mond en kuchte. Daarna keek hij haar aan, zijn ogen leken dof, als een stoffige ruit waar zonlicht op valt. Toen hij sprak, was zijn toon nog hetzelfde, onschuldig en gepolijst. ‘Ik vind je weerzinwekkend,’ zei hij haast fluisterend en weer vroeg ze zich af of ze echt gek werd. ‘Moet je jezelf eens zien, met je vaatdoeken en vieze schorten, en dat vreselijke gezicht van je. Moet je jezelf eens horen, met dat onophoudelijke gezanik, je gezeur en dat smekende klagerige toontje van je zinloze vragen.’ Hij zweeg een moment om een slok van zijn thee te nemen en heel even dacht Anne dat hij was uitgepraat, maar net toen ze zich wilde omdraaien, zette hij de beker overdreven behoedzaam neer en ging door. ‘Jij.’ Met een priemende vinger wees hij naar haar. ‘Jij. Jij, met die vermoeide ogen van je en je rimpels en die huisvrouwkwabben aan de zijkant van je gezicht en die dunne lippen en...’ Hij stakte en schudde zijn hoofd alsof hij het niet kon geloven. ‘Vroeger was je zo mooi.’